

ŠKOLSKÁ ZRELOSŤ, ŠKOLSKÁ PRIPRAVENOSŤ

Začiatok školskej dochádzky je pre dieťa novou vývinovou úlohou. Jeho život sa značne zmení najmä tým, že je to čas, kedy treba dávať častejšie prednosť prvým vážnym povinnostiam. Preto je dôležité tento krok správne načasovať a myslieť na to, že predčasný vstup do školy môže nepriaznivo ovplyvniť celú školskú dochádzku dieťaťa.

Školská zrelosť je dosiahnutie takého stupňa vývoja, ktorý umožňuje dieťaťu úspešne si osvojovať nové poznanie, prispôbiť sa životu v kolektíve a samostatne sa zapájať do školských požiadaviek. Znamená takú zrelosť centrálnej nervovej sústavy, ktorá predstavuje odolnosť voči záťaži, schopnosť sústrediť sa a emocionálnu stabilitu. Zrelosť CNS je predpokladom úspešnej adaptácie na školský režim.

Školská pripravenosť preto zahrňuje :

- Telesný, somatický vývin, zdravotný stav
- Úroveň vyspelosti poznávacích – kognitívnych funkcií
- Úroveň práceschopnosti / pracovné predpoklady, návyky /úroveň zrelosti osobnosti =emočná a sociálna zrelosť/

1. **Telesná spôsobilosť**= vyspelosť, zrelosť nervových dráh. Posudzuje sa výška a hmotnosť dieťaťa, ktorá predstavuje kvalitatívnu premenu telesnej stavby dieťaťa, predĺženie končatín, relatívne zmenšenie hlavy, zúženie a sploštenie trupu, zníženie tukovej vrstvy, nástup druhej dentície. Pohyby dieťaťa sú presnejšie úspornejšie a jemnejšie.

2. **Mentálna spôsobilosť = vyspelosť poznávacích funkcií.** Ide o to, že myslenie sa stáva analytickejšim, zdokonaľuje sa schopnosť vystihnúť podstatné znaky a vzťahy medzi javmi, schopnosť reprodukovať predlohu. Obohacuje sa slovná zásoba dieťaťa a jej obsah. Začína spontánny záujem o čísllice a písmená. Dochádza k diferencovanejšiemu vývinu v základných duševných schopnostiach, napr. vo vizuálnej a sluchovej diferenciacii, v rozlišovaní tvaru a priestoru.

3. **Osobnostná spôsobilosť = emocionálna a sociálna zrelosť,** v podstate práceschopnosť dieťaťa. Tá sa ukazuje najmä v emocionálnej stabilite/ to je ústup od impulzívnych reakcií a nadmernej vzrušivosti. Impulzívne konanie = citová labilita, precitlivenosť, plačlivosť, nesústredenosť, nesamostatnosť, vzdorovitosť a agresivita sú znakom nespôsobilosti pre školu/

a sociálnej zrelosti / to je potreba dieťaťa stretávať sa sinými deťmi, rovesníkmi, schopnosť podriaďiť sa zásadám a záujmom detských skupín. Dieťa musí byť dostatočne samostatné a primerane svojmu veku nezávislé od rodičov, musí byť schopné prevziať patričnú zodpovednosť za svoje konanie a za plnenie si školských povinností/.

Dôležité je tiež:

4. **Vek dieťaťa** - k 31.8. dieťa dovŕšilo 6 rokov. Priemerný vek pripravenosti na školu je 6,5 rokov. Chlapci dozrievajú neskoršie, hlavne motorika ruky a sústredenie. Všeobecne platí, že u dievčat narodených od júla a u chlapcov od marca je lepšie posúdiť školskú zrelosť individuálne, odborným pracovníkom, pedagogicko-psychologickou poradňou.

5. **Reč, sluchové vnímanie a fonologické uvedomovanie** = Reč by nemala byť výrazne narušená, v rámci normy je možná mierna dyslália (rotacizmus, sigmatizmus). Rečová chyba často sprevádza ťažkosti včítaní a písaní, čo sa môže javiť ako dyslexia. Primárne je potrebné logopedicky upraviť chybu reči. Fonologické uvedomovanie dieťaťa je jeden zo základných predpokladov, vedúcich k rýchlemu a úspešnému zvládnutiu čítania. Poznať prvé, posledné písmeno v slove, syntéza a analýza slov, rozklad slova na hlásky, skladanie slov z hlások.

Školská pripravenosť (spôsobilosť)-postihuje úroveň predchádzajúcej prípravy z hľadiska schopností dieťaťa, získaných aj vplyvom prostredia a výchovy. Školskú spôsobilosť posudzujeme na základe nasledujúcich ukazovateľov:

♣**Reč**-výslovnosť, komunikácia, reprodukcia obsahu (napr.rozprávky), vyjadrovacie schopnosti.

♣**Činnosť a hra**-vzťah k nim a záujem o ne, osvojovanie si nových činností.

♣**Motorika**-ovládanie pohybovej aktivity, zručnosť a obratnosť.

♣**Grafomotorika**-ovládanie ceruzky, výtvarný prejav a začiatok písomného prejavu, schopnosť napodobniť určité grafické vzory

♣**Sociabilita**-správanie sa v kolektíve detí a dospelých, schopnosť nadviazať sociálny kontakt

♣**Zvládnutie prvkov sebaobsluhy**-obliekanie, obúvanie, osobná hygiena, stolovanie.

♣**Emocionalita**-určitá schopnosť ovládať svoje city, vyjadriť ich, bez problémov sa vedieť odpútať na primeraný čas od rodičov (najmä matky)

♣**Správanie sa**- samostatnosť, aktivita, disciplinovanosť, prispôsobivosť. Tiež je dôležité, aby dieťa bolo schopné rešpektovať a dodržiavať štandardné normy správania sa. Vedieť čo sa smie a čo nie, odlíšiť dobré od zlého, správať sa na vyučovaní tak, ako sa od neho vyžaduje a podobne. Je potrebné, aby vedelo odlišovať jednotlivé role (rodič, učiteľ, spolužiak, kamarát) a priradiť k nim dané správanie, ktoré sa s konkrétnou rolou spája.

Nestačí, že dieťa je na školu zrelé. Je potrebné, aby na ňu bolo aj pripravené.

Pokiaľ ste zistili, že školská pripravenosť dieťaťa zaostáva čo len v jednom kritériu , odporúčame Vám navštíviť príslušného odborníka nášho pracoviska =

**Centra pedagogicko –psychologického poradenstva a prevencie
v Novom Meste nad Váhom, ul. Športová 40.**

Telefonický kontakt a mená odborných zamestnancov sú uvedené na našej webovej stránke.

Zároveň Vás chceme upozorniť na platnú legislatívu, ktorá určuje , že vyšetrenie školskej zrelosti môže vykonávať i b a Centrum pedagogicko – psychologického poradenstva a prevencie.

Mgr. Jana Vaňová – psychológ CPPPaP

